

ERKKI KOORT, TRIIN PIIP

HIINA MÕJU EESTI TURVALISUSELE JA JULGEOLEKULE

HIINA MÕJU EESTI TURVALISUSELE JA JULGEOLEKULE

ERKKI KOORT, TRIIN PIIP

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Autoriõigus: Sisekaitseakadeemia 2021

Esikaane foto: Shutterstock

Makett ja küljendus: Jan Garshnek

Keeletoimetaja: Siiri Soidro

ISBN on 978-9985-67-343-0 (pdf)

www.sisekaitse.ee/kirjastus

SISUKORD

Eessõna	4
Eesti turvalisust ja julgeolekut mõjutavad valdkonnad	5
Peamised riskid ja väljakutsed	7
Kasutatud kirjandus	12

On põhjust arvata, et varsti mõjutab Hiina Rahvavabariik meie igapäevaelu suuremal määral kui meie idanaaber. Hiina ajaloo spetsialisti Märt Läänemetsa sõnul ei tunne rahvavabariik huvi otseselt mitte Eesti vastu, vaid tema huviorbiiti on tõusnud siin tegutsevad muud jõud.¹

Hiina riigi võimsus on aja jooksul oluliselt kasvanud, kas või tehnoloogia tõttu, mida Venemaa peab endale importima. Hiina saab ja oskab endale vajaliku tehnika ise ehitada. Samuti on jõuliselt kasvanud rahvavabariigi majanduslik heaolu. Eesti ja Hiina vahel on küll üks suurriik, kuid geograafilise asukoha tähtsus on kübertehnoloogia arenguga vähenenud. Venemaa roll on tehnoloogilises mõttes küll marginaalne, kuigi küberrünnakutes on meie naaberriik olnud siiski üpris aktiivne ja ohtlik.

Võib oletada, et hiljemalt kümne aasta pärast on Hiina mõju meie turvalisusele ja julgeolekule vähemalt sama suur kui Venemaa oma. Seda nii otseselt kui ka kaudselt. Hiina kasvav mõju ja ulatuslikud ambitsioonid võivad sundida Venemaad lähenema Läänele, kuid praeguste hoiakute jätkudes ei pruugi see olla Eesti julgeoleku huvides.

Selles mõttepaberis tuuakse välja mitmeid Eesti jaoks olulisi valdkondi, millele tuleks Hiina kasvavat mõjuvõimu arvestades teravdatud tähelepanu osutada. Riskide maandamine või nendega leppimine on võimalik valdkondliku teadmise olemasolul. Seepärast on Sisekaitseakadeemial ka ambitsioon hakata arendama Hiina-suunalist teadus- ja arendustegevust valdkondades, mis puudutab eelkõige Hiina mõju meie elanike turvalisusele ning riigi julgeolekule.

Alljärgnevalt vaadeldakse mitmeid ohutegureid ja kitsaskohti, mis Hiina mõjuvõimu kasvades vältimatult Eesti turvalisust ja julgeolekut üha enam puudutavad.

¹ Läänemets, M., 2000. Hiina on kommunistlik riik ja Eesti peaks oma seisukoha julgelt välja ütlema. <https://epl.delfi.ee/artikkel/50839250/mart-laanemets-hiina-on-kommunistlik-riik-ja-eesti-peak-oma-seisukoha-julgelt-valja-utlema?> (külastatud 09.03.2021).

EESTI TURVALISUST JA JULGEOLEKUT MÕJUTAVAD VALDKONNAD

Idanaabri sõjakas poliitika ja julgeolekustrateegia on tegelikult Hiina jaoks kasulik tööriist, mille varjus tasapisi ja võrdlemisi vaikselt organiseerida mõjutustegevust mehhanismide kaudu, mida ei suudeta alati isegi ette näha. Mitmed mõjurid ei pruugi meieni jõuda välispoliitilise survena, vaid Brüsselis toimuva lobitöö kaudu, mis juba mõjutab meie inimeste turvalisust.

Huaweist on kasvanud praeguseks nii mobiiltelefonide kui ka ruuterite üks müüdavamaid tootemarke Eestis. Mobiilsideoperaatorid on tõdenud, et Huawei seadmete võimaliku keelustamisega kaasneks tõenäoliselt miljonitesse eurodesse ulatuv kahju.² Huawei personaliga seondud konflikt suurriikide (USA, Kanada, Hiina) omavahelistes suhetes näitab ettevõtte mõju ja strateegilist tähtsust Hiina jaoks.

Seda, et Hiina huvitub ka meie regioonis toimuvast, on korduvalt oma aastaraamatutes viidanud Kaitsepolitseiamet ja raportites Välisluureamet. Hiina reaalselt huvi kinnitab näiteks 2021. aasta 19. märtsil avalikuks tulnud juhtum, kus Eesti ülikooli teadlane töötas aastaid Hiina sõjaväeluure kasuks. Samuti lekkis 2020. aastal interneti Hiina ettevõtte³ testbaas, kus olid vähemalt 439 eestlase andmed.⁴

HIINA ANDMEBAAS - EESTI NIMED

Search

Erich Welt

Erih Terk

Erik Sakkov

Erki Piirsalu

Erkki Koort

KUVATÖMMIS ANDMEBAASIST

² Hindre, M., 2021. Huawei seadmete keelamine võib tuua võrkudele kümneid miljoneid kahju. <https://www.err.ee/1608127927/huawei-seadmete-keelamine-voib-tuua-vorkudele-kumneid-miljoneid-kahju> (külastatud 09.03.2021).

³ Zhenhua Data kaheks kõige suuremaks kliendiks on väidetavalt Hiina Julgeolekuministeerium ja Hiina rahvaarmee.

⁴ Salu, M., 2020. Vaata, kes eestlastest on kantud salajasse Hiina andmebaasi. <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/91497585/439-nime-vaata-kes-eestlastest-on-kantud-salajasse-hiina-andmebaasi> (külastatud 23.03.2021).

Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituut toob välja järgmised Eesti jaoks olulised valdkonnad, mis mõjutavad turvalisust ja julgeolekut.

1. Hiina tehnoloogiast tulenev oht, mida võivad ära kasutada nii Hiina enda kui ka teiste riikide organiseeritud kuritegevus või terroristid.
2. Euroopas keelustatav Hiina päritolu toode või tehnoloogia, mille varal on välja töötatud mõned elutähtsad teenused.
3. Majandusjulgeolek (sh sõltumine Hiina toodetest, turust ja investeeringutest ning kohalike oluliste majandusharude sattumine Hiina investorite kontrolli alla) ja oma tehnoloogia kaitse.
4. Hiina infomõjutustegevus ja selle pehme jõud kohalike asutuste tegevuse kaudu.
5. Hiina tehnoloogia propageerimine, mille varjatud eesmärk võib olla teine. Näiteks näotuvastustehnoloogia propageerimine popkultuuri abil.
6. Hiina julgeolekupoliitiliste otsuste mõju Euroopa Liidu sise- ja justiitsvaldkonnale.
7. Hiina tegevuse ambitsioonid ja mõju, kasutades 17+1 formaati⁵
8. Hiina tööriistad hübriidkonfliktides.
9. Hiina ja Venemaa ühisorganisatsioonid ja -tegevused, mis mõjutavad Eesti julgeolekut ja turvalisust. Näiteks Shanghai Koostööorganisatsioon, õppused Vostok 2018, Zapad 2017.

Kui mõista paremini valdkondades teadmise loomise protsesse, siis annab see Eestis olulise eelduse riskide maandamiseks. Sisekaitseakadeemial on soov võtta oma teadus- ja arendustegevuses fookusesse Hiinaga seotud küsimused, mis mõjutavad elanike turvalisust ja riigi julgeolekut.

⁵ 2012. aastal Hiina poolt algatatud diplomaatiline raamistik koostööks Euroopa endiste sotsialismileeri riikidega kandis algselt nimetust 16+1 formaat. Sinna kuulusid lisaks Hiinale Balti- ja Visegrádi maad, Bulgaaria, Rumeenia ja EL-i mittekuuluvad Balkani riigid. Kreeka ühinemise järel nimetati formaat ümber 17+1. Koostööraamistiku peamiseks eesmärgiks peetakse Hiina huvi saada investeeringutega Ida-Euroopa taristuobjektidesse piirkonnas suurem mõju, õhnestades samas Euroopa Liidu monoliitsust.

PEAMISED RISKID JA VÄLJAKUTSED

21. sajandil on keeruline olla edukas riik, kui ei tunta Aasias toimuvat tervikuna. Aasias on mitu tehnoloogiliselt kõrgelt arenenud riiki, mis võivad olla ees isegi e-Eesti arengust ja selle praegusest kontseptsioonist. Näiteks tasub tuua Lõuna-Korea, Taiwani ja Singapuri, ent kindlasti on omaette fenomen Jaapan, mis on teatud e-arengu etapid vahele jätnud ja keskendunud otsejoones robotite arendamisele. Samas ei tasu unustada, et Aasia regioon on ka palju vaeseid ja vähearenenud riike. Hiina mõjutegevust tuleks edaspidi uurida ka nende riikide kontekstis ning tõmmata paralleeljooni Eesti e-riigi ja üldise sisejulgeoleku olukorraga. Loomulikult on tarvis Hiina ekspertidest uurijaid, kuid vaja on ka inimesi, kes mõistaksid missugune oht on Hiina teistele kõrgtehnoloogilistele riikidele. Kasuks tuleb, kui suudetakse hinnata, missuguseid sisejulgeolekuohte näeb näiteks Lõuna-Korea Hiinaga seoses. Hiinat tuleb kindlasti teravdatud tähelepanu all hoida, ent ainult Hiinale ja hiina keelele keskendumisest praegu enam ei piisa.

On selge, et Hiina Rahvavabariigi mõju Eesti sisejulgeolekule ja turvalisusele suureneb juba lähitulevikus. Kindlasti on Hiina seoses ülemaailmse pandeemia ja COVID-19 kriisiga hindamas ümber oma positsiooni ja rolli ning teoreetiline mõjuvõimu kaotus sunnib pigem ette võtma agressiivseid samme. Näiteks on avaldunud Hiina tõrksus lubada riiki WHO spetsialiste ja rahvusvaheline koostöö või lepingud rahvavabariiki liigselt ei sega. Frank Jüris toob näiteks oma Hiina- ja COVID-19-teemalises arvamuses välja, et 2005. aastal vastu võetud rahvusvaheliste terviseregulatsioonide (*International Health Regulations*) järgi oli Hiinal kohustus teavitada WHO-d tervishoiukriisist, millel on oht kasvada rahvusvaheliseks kriisiks. Kuigi infoedastus peab olema läbipaistev ja õigeaegne, on Hiina viivitanud rahvusvahelise üldsuse teavitamisega ja olulist infot teadlikult varjanud. Jüris viitab USA mereväekolledži rahvusvahelise mereõiguse professori James Kraska väitele, et rahvavabariigil lasub Rahvusvahelise Õiguse Komisjoni 2001. aasta raporti järgi vastutus süüliste tegevuse eest, mis seisneb rahvusvahelistest terviseregulatsioonidest tuleneva teavitamiskohustuse täitmata jätmises.⁶

Viiruskriis on kaasa toonud mitte ainult inimeste käitumise muutumise, vaid ka senitundmatud probleemid rahvusvahelistes suhetes. Samuti on probleeme kaubandussuhetes ning sagenenud on seisukohad vähendada kõrgtehnoloogilist tootmist Hiinas. See kehtab Hiinat tõenäoliselt suuremahulisemale tööstusspionaažile ja investeeringute seoste varjamisele. Eelnev sunnib omakorda teisi riike tegelema järjest enam majandusjulgeolekuga.

Hiina huvi Euroopa Liidu poliitika mõjutamiseks ja nende tehnoloogia kasutamine avaldavad mõju Euroopa Liidu sise- ja justiitsküsimustele. Tagajärjed ei pruugi avalduda Eestis otseselt, pigem mõjutab meid Euroopa Liidus laiemalt toimuv ja sealtkaudu saame varjatult osa Hiina mõjutustegevusest. Rahvavabariigi ambitsioonidest ja tegevusest

⁶ Jüris, F., 2021. Frank Jüris: koroonakriis ja Hiina. <https://www.err.ee/1081955/frank-juris-koroonakriis-ja-hiina> (külastatud 09.03.2021).

annab aimu ka Hongkongi poliitika muutus. Hiina on loonud Hongkongis võimuvastase tegevuse piiramiseks mõeldud seaduse jõustamiseks riikliku julgeolekuagentuuri, mille ülesanne on koguda ja analüüsida (luure)infot ja tegeleda samas ka riikliku julgeolekuga seotud kriminaalasjadega.⁷

Seega, siseriikliku julgeoleku riskifaktoreid, mida tuleks kohalikul tasandil teadvustada, on mitmeid, näiteks majandusriskid, välisinvesteeringute ja ettevõtluse usaldusväärsus, hübriidkonfliktid ja küberohud, tehnoloogiaga seonduvad nüansid (sh Huawei seadmete kasutamine luure-eesmärkidel) ja Hiina otsuste mõju meie poliitilistele ringkondadele.

Sisejulgeoleku hübriidohtude uurimisraporti (2020, lk 35) kohaselt peetakse hübriidkonflikti enamasti ekslikult sõjaliseks sündmuseks. Siiski tuleb arvestada, et konflikti algataja eesmärk on hoida vähemasti konflikti alguses tegevuse madalat taset ja vältida seeläbi otsest sõjalist eskalatsiooni. Suur osa agressori meetoditest tekitavad segadust ja on suunatud pigem ühiskonna toimimise häirimisele. Sellise tegevuse summutamine on pigem julgeolekuasutuse ja politsei, mitte kaitseväge ülesanne. Seetõttu on oluline keskenduda jõuliselt olukorra normaliseerimisele ja kaasata selleks riigi ressursse. Hübriidkonflikti lahendamise meetodid on eri ajal erinevad ja sellest peab lähtuma hübriidohuks valmistumisel. Kitsaste tippvõimete kasutamine on vajalik konflikti esimeses staadiumis, kuid hilisemas faasis võivad sellised piiratud võimed toetada tihtipeale vaid konkreetse erioperatsiooni eesmärki. Seetõttu on mõistlik arendada rohkearvulist kaasamist, mis annaks võimaluse reageerida samal ajal paljudele sündmustele.⁸

Eesti Vabariigi ministeeriumidel on spetsiifilised murekohad seoses Hiinaga, kuid Eestis puudub tegelikult praegu selles asjas selge ekspertiis. Ekspertiisi arendamine on vajalik, ent paraku ei suuda meie kõrg- ja ülikoolide praegused õppesuunad seda katta, kuigi on siiski mitmekülgsest arendanud Aasia-alast õpet ja teadustööd. Näiteks tegi Tartu Ülikooli Aasia keskus eelmisel aastal Riigikogu väliskomisjonile ettepaneku koostada Eesti Aasia strateegia, mille loomise üleskutse ka vabariigi valitsus heaks kiitis. Nüüdseks on Välisministeerium strateegia ka välja töötanud. Lisaks tegeletakse Eestis Aasia ja Hiina erialal süsteemse teadustegevusega Tallinna Ülikoolis, Tallinna Tehnikaülikoolis ja Eesti Välispoliitika Instituudis. Vajalik on saada selge ettekujutus, mida ülikoolide õppekavad Hiina erialal üldse katavad ja millised on olemasolevad ressursid. Näiteks kas on kaetud Aasia-suunaline ärivaldkond. Ülikoolide jaoks on teine oluline mõttekoht üliõpilasvahetus Hiina ülikoolidega. On tõenäoline, et siinsed tudengid tegelevad teatud määral Hiina lobitöö ja pehme jõu arendamisega. See on veel tõhusam ja odavam kui pelk tööstusspionaaž – ülikoolilõpetajad on kursis kohalike oludega ja järgmise põlvkonna plaanidega.

Sihtasutuse Archimedes andmetel õppis 2019. aastal Eestis välistudengeid 125 riigist, ent vastuvõetavate tudengite arv on olnud langustrendis. Enim kahanes Soomest (23%), Gruusiast (24%) ja Hiina Rahvavabariigist (23%) vastuvõetud tudengite arv. Suurima kraadiõppurite kasvu võrreldes 2017. aasta vastuvõtuga on saavutanud Aserbaidžaan (150%), Nigeeria (140%), Pakistan (90%), Bangladesh (76%), India (54%), Venemaa (48%), Iraan (39%) ja Ukraina (18%). Enim õppureid saabus Eestisse endiselt naaberriikidest Soomest ja Venemaalt. Ülikoolidest õppis toona välistudengeid kõige rohkem Tallinna Tehnikaülikoolis (1516), järgnesid Tartu Ülikool (1324) ja Tallinna Ülikool (764). Välistudengite

⁷ Hiina võttis vastu vastuolulise Hongkongi julgeolekuseaduse. <https://www.err.ee/1107361/hiina-vottis-vas-tu-vastuolulise-hongkongi-julgeolekuseaduse> (külastatud 09.03.2021).

⁸ Sazonov, V., Koort, E., Heinsoo, P. & Paas, K., 2020. Sisejulgeoleku hübriidohtude tutvustamine. https://digiriul.sisekaitse.ee/bitstream/handle/123456789/2423/2020%2001%20Sisejulgeoleku%20h%C3%BCbriidohtude%20tutvustamine%20A4_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y (lk 35, külastatud 09.03.2021).

osakaal Eesti ülikoolides oli suurim Estonian Business Schoolis (36%), Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (27%) ning Eesti Ettevõtluskõrgkoolis Mainor (20%).⁹

Sisekaitseakadeemial on soov võtta oma teadus- ja arendustegevuses fookusesse Hiinaga seotud küsimused, mis mõjutavad elanike turvalisust ja riigi julgeolekut. Hiina on jäänud silma eelkõige oma tehnoloogilise mõju ja suhtekorralduse/lobitegevusega, mis mõjutab Eestit otseselt või Euroopa Liidu kaudu. Seetõttu ei saa vaadelda pelgalt Hiina mõju välispoliitikale (nt Hiina-Eesti või Hiina-NATO suhted). Hiina mõjutab meie tehnikat ja poliitikakujundamist juba Eestis kohapeal. Hiina mõju turvalisusele nii tehnoloogilises kui ka igas muus mõttes on olemas ja puudutab meidki. Tuleb tõdeda siiski, et rändel on võrdlemisi väike mõjuvõim, ent kõik muu muutub üha aktuaalsemaks. Näiteks poleks Euroopas mõeldav näotuvastus linnaruumis, ent Hiina juba kasutab seda meetodikat. Sisekaitseakadeemia eesmärk on uurida ja selgitada välja, millised on üleüldised Aasiast ja Hiinast tulevad riskid meie riigile ning ühiskonnale tervikuna. Näeme selleks vajadust, kuna pole eksperte, kes on valdkonda süvitsi uurinud ja sellega igapäevaselt tegelevad. Ka teadus- või äriiringkondades tuleb hakata neid riske teadvustama, kaardistama ja kaasama eri osapooli. Hiina on justkui klaaslagi, mille otsest mõju ei pruugi praegu veel näha, kuid edaspidi on see üha tuntavam ja tugevam. Majandusjulgeolekut Sisekaitseakadeemia selles kontekstis uurimisvaldkonnana praegu eraldi välja ei too, see on Hiina mõju üks aspekt. Ometi on see oluline nii Hiina kui ka Euroopa vaatest. Eesti vajab avaliku viidatava teadmise tekkimist. Hiina-suuna arendamisse ei ole Sisekaitseakadeemia veel väga palju panustanud, selleks puudub praegu piisav eksperditeadmistega tööjõud. Taotlusi selle teema arendamiseks on varem esitatud läbi Siseministeeriumi Haridus- ja Teadusministeeriumile.

Selle aasta teise poolde on planeeritud ilmuma raport „Vene-Hiina mõju Eesti huvidele rahvusvahelistes organisatsioonides”. Tegu on ühekordse tegevusega, kus vaadeldakse Hiinat koos Venemaaga. Käsitus lähtub eelkõige riigi turvalisuse seisukohast. Sisekaitseakadeemia ei plaani hakata tegelema klassikalise orientalistikaga, akadeemia huvi on eelkõige tuua Hiinast lähtuvat ohupilti just kohalikku avalikku ruumi. Samas on klassikaline orientalistika just Aasia-teemaliste baasteadmiste häll ning nii Tartu kui ka Tallinna Ülikooli ekspertiisi saaksime oma uuringute tarbeks vajaduse korral kasutada.

Strateegilistes dokumentides on mainitud loomulikult rohkem Eesti naaberriiki ja selle survet, ent samas kasvab üha Hiina mõjutustegevus. Praeguses siseturvalisuse arengukavas tuleb Hiina tegevus ja mõju küll välja, ent pigem taustana. Poliitikakujundamise võtmes on Venemaa tegevus siiski jõulisem. Hiina on meist piisavalt kaugel ja tal on veel oma mõjuvõimu tugevdamiseks aega. Venemaa on julgeoleku mõttes pigem kahanev riik. Muidugi ei saa eirata fakti, et sageli on kahanevad suurriigid olnud suurem oht. Ajaloolised faktid kõnelevad iseenda eest, et agoniseerivad meeleheitel impeeriumid on tihtipeale tekitanud palju märkimisväärsemaid probleeme kui õitsevad ja stabiilsed suurriigid.

Hiina, jaapani ja korea keele oskuse olulisust on nüüdseks juba märgatud. Tegelikult on mõnes valdkonnas juba tuntav inglise keele ainuvõimu nõrgenemine. Martin Håla toob oma artiklis „Hiina on täis indu kujundada ümber inimkonna tulevik” välja, et Hiina sõlmitud kahepoolsed partnerluskokkulepped põhinevad pigem ebamäärasel „ühisel saatusel”, mitte ühistel universaalsetel väärtustel (sh inimõigused). Tuginetakse enamalt jaolt tegelikule partnerite võimuahekorrale, kuna kõik asjad räägitakse läbi ja põhireeglid puuduvad. Loeb partnerriigi suurus.¹⁰

⁹ Eestis õppivate kraadiõppe välistudengite arv ületas 5000 piiri. <https://erasmuspluss.ee/eestis-oppivate-kraadiopppe-valistudengite-arv-uletas-5000-piiri/> (külastatud 09.03.2021).

¹⁰ Håla, M., 2021. Hiina on täis indu kujundada ümber inimkonna tulevik. Diplomaatia. <https://diplomaatia.ee/hiina-on-tais-indu-kujundada-umber-inimkonna-tulevik/?fbclid=IwAR3LKwGDwiQQEHxqQen3V7s-103rzEOI2cPgXTjXloqnm1OP2sn2ztBVcVNM> (külastatud 09.03.2021).

Kahtlemata tekib küsimus, kui suur on Hiina kohalik kogukond Eestis, kuidas nende kodumaa siinseid hiinlasi kontrollib ja mismoodi mõjutusvahendina kasutab. Kui suurel määral on kohalik Hiina kogukond Eestis Hiina tegevusest mõjutatud? Sisekaitseakadeemia juures tegutseva Euroopa rändevõrgustiku Eesti kontaktpunkti andmetel on viimastel aastatel võrgustikus läbi viidud kolm Hiina-teemalist päringut:

1. AHQ¹¹ regarding a regulation for the work and residence permit for specialized chefs for the Asian restaurants (2019);
2. AHQ on Return of Uyghur asylum seekers to China (2017);
3. AHQ on Asylum seekers from China belonging to the Christian sect of the Church of Almighty God (2016).

Võrreldes 1990. aastatega on hiinlaste arv Eestis kasvanud. Näiteks elas 2011. aasta rahvaloenduse andmetel Eestis teadaolevalt 104 hiina rahvusest inimest. Tabelist 1 nähtub, et kümne aasta eest oli Eestis korealasi 159 ja jaapanlasi vaid 35.¹² Eurostati andmetel oli 2019. aasta lõpu seisuga Eestis kehtiv elamisluba 369 Hiina (sh Hongkongi) kodanikul, Välisministeerium väljastas ligi 2800 C- ja D-viisat. Kokku oli kahe aasta eest Euroopa Liidus Hiina kodanike kehtivaid elamislubasid 1 009 304. Neist suurim arv hiinlasi elas Itaalias – 301 055. Eestisse tulevad Hiina Rahvavabariigi kodanikud peamiselt seadusliku rände kaudu. Enamjaolt tullakse siia õppima, järgnevad perekonna ja tööga seotud ränded.¹³ Seega on hiinlaste siinne kogukond jätkuvalt väike. Tasub märkida, et Hiina organiseeritud kuritegevus (triaadid) Eestis on teadaolevalt nullilähedane. Huvitav on fakt, et kuritegelik tegevus toimib triaadidel eelkõige kogukonna sees. Ühiskonna tasandil on see nähtav, kui mõni muu organisatsioon või protsess hakkab triaadide tegevust ohustama.

TABEL 1. 2011. AASTA RAHVALOENDUSE AJAL EESTIS ELANUD PEAMISED RAHVUSED

	RAHVUS	ARV
1	Eestlased	902 547
2	Venelased	326 235
3	Ukrainlased	22 573
4	Valgevenelased	12 579
5	Soomlased	7 589
6	Tatarlased	1 993
7	Juudid	1 973
8	Lätlased	1 764
9	Leedulased	1 727
10	Poolakad	1 664
29	Korealased	159
37	Hiinlased	104
55	Jaapanlased	35
Rahvuste arv kokku: 180		

¹¹ AHQ – *Ad Hoc Query* ehk kiireloomuline päring.

¹² Tiit, E.-M., 2014. Eesti rahvastik. Hinnatud ja loendatud. https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-07/Eesti_rahvastik_Hinnatud_ja_loendatud.pdf (lk 177, külastatud 09.03.2021).

¹³ Eurostat. First permits by reason, length of validity and citizenship. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RESFIRST__custom_664676/default/table?lang=en (külastatud 10.03.2021).

Avalikku arutelu tekitanud Välisluureameti 6. aastaraamat toob välja, et Hiina Rahvabariigile on omane hoida välismaal elavaid hiinlasi ideoloogilise kontrolli ja jälgimise all parteiliikmete loodud rakukeste kaudu. Neisse kuuluvad riigiettevõtete töötajad, ajakirjanikud, diplomaadid ja üliõpilased. Eesmärk on välismaal, sh Eestis elavaid parteiliikmeid hoida oma ideoloogilises rüpes.¹⁴

¹⁴ Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas 2021. <https://www.valisluureamet.ee/pdf/raport/2021-EST.pdf> (lk 73, külastatud 09.03.2021).

KASUTATUD KIRJANDUS

AHQ regarding a regulation for the work and residence permit for specialized chefs for the Asian restaurants. *European Migration Network*, [Võrgumaterjal] Leitav: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/20194_netherlands_work_and_residence_permit_the_asian_restaurants.pdf [Kasutatud 09.03.2021].

AHQ on Return of Uyghur asylum seekers to China. *European Migration Network*, [Võrgumaterjal] Leitav: https://emn.gov.hr/UserDocsImages/ad_hoc_upiti/2017/21-_no_emn_aHQ_on_return_of_uyghur_asylum_seekers_to_china.pdf [Kasutatud 08.03.2021].

AHQ on Asylum seekers from China belonging to the Christian sect of the Church of Almighty God. *European Migration Network*, 2016.

Eestis õppivate kraadiõppe välistudengite arv ületas 5000 piiri. *Sihtasutus Archimedes*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://erasmuspluss.ee/eestis-oppivate-kraadioppe-valistudengite-arv-uletas-5000-piiri/> [Kasutatud 09.03.21].

Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas 2021. *Välisluureamet*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.valisluureamet.ee/pdf/raport/2021-EST.pdf> [Kasutatud 09.03.2021].

First permits by reason, length of validity and citizenship. *Eurostat*, [Võrgumaterjal] Leitav: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RES-FIRST__custom_664676/default/table?lang=en [Kasutatud 10.03.2021].

Hála, M., 2021. Hiina on täis indu kujundada ümber inimkonna tulevik. *Diplomaatia*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://diplomaatia.ee/hii-na-on-tais-indu-kujundada-umber-inimkonna-tulevik/?fbclid=IwAR3LKw-GDwiQQEHxqQen3V7s103rzEOI2cPgXTJxLoqnm1OP2sn2ztBVcVNM> [Kasutatud 09.03.2021].

Hiina võttis vastu vastuolulise Hongkongi julgeolekuseaduse. *Eesti Rahvusringhääling*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.err.ee/1107361/hiina-vottis-vastu-vastuolulise-hongkongi-julgeolekuseaduse> [Kasutatud 09.03.2021].

Hindre, M., 2021. Huawei seadmete keelamine võib tuua võrkudele kümneid miljoneid kahju. *Eesti Rahvusringhääling*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.err.ee/1608127927/huawei-seadmete-keelamine-voib-tuua-vorkudele-kumneid-miljoneid-kahju> [Kasutatud 09.03.2021].

Jüris, F., 2020. Koroonakriis ja Hiina. *Eesti Rahvusringhääling*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.err.ee/1081955/frank-juris-koroonakriis-ja-hiina> [Kasutatud 09.03.2021].

- Läänemets, M., 2000. Hiina on kommunistlik riik ja Eesti peaks oma seisukoha julgelt välja ütlema. *Eesti Päevaleht*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://epl.delfi.ee/artikkel/50839250/mart-laanemets-hiina-on-kommunistlik-riik-ja-ees-ti-peaks-oma-seisukoha-julgelt-valja-utlema?> [Kasutatud 09.03.2021].
- Salu, M., 2020. 439 NIME | Vaata, kes eestlastest on kantud salajasse Hiina andmebaasi. *Eesti Ekspress*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/91497585/439-nime-vaata-kes-eestlastest-on-kantud-salajasse-hiina-andmebaasi> [Kasutatud 23.03.2021].
- Sazonov, V., Koort, E., Heinsoo, P. & Paas, K., 2020. Sisejulgeoleku hübriidohutude tutvustamine. *Sisekaitseakadeemia*, [Võrgumaterjal] Leitav: https://digiriiul.sisekaitse.ee/bitstream/handle/123456789/2423/2020%2001%20Sisejulgeoleku%20h%c3%bcbriidohtude%20tutvustamine%20A4_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Kasutatud 09.03.2021].
- Tiit, E.-M., 2014. Eesti rahvastik. Hinnatud ja loendatud. *Statistikaamet*, [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-07/Eesti_rahvastik._Hinnatud_ja_loendatud.pdf [Kasutatud 09.03.2021].

HIINA RAHVAVABARIIGI MÕJUSFÄÄR MEIE IGAPÄEVAELUS LAIENEB ÜHA ENAM.

Otseselt ei ole rahvavabariik siiski huvitatud Eesti riigi funktsioneerimisest tervikuna, pigem on tähelepanu tõmmanud siinsed jõustruktuurid. Kinnitust sellele annavad hiljuti avalikuks tulnud juhtum aastaid Hiina sõjaväeluure heaks töötanud Eesti teadlasest ja internetti lekkinud Hiina ettevõtte testbaas, mis sisaldas muu hulgas ka eestlaste andmeid.

Mõttepaberis tuuakse välja mitu Eesti jaoks olulist valdkonda, millele tuleks Hiina kasvavat mõjuvõimu arvestades teravdatud tähelepanu osutada. Vaadeldakse mitut ohutegurit ja kitsaskohta, mis Hiina mõjuvõimu kasvades vältimatult Eesti turvalisust ja julgeolekut üha enam puudutavad.

